

УДК 351.82:65.018

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯКОСТІ В УКРАЇНІ: СТАН І ПРОБЛЕМИ**Жадан О.В.**

кандидат технічних наук, доцент

Калмикова А.С.

Донецький державний університет управління

I. Вступ

Якість продукції є основою конкурентоспроможності підприємства. Конкуренція фірм – це конкуренція їх систем управління якістю (далі – СУЯ), тому вдосконалення цих систем вважається одним із найважливіших напрямів підвищення конкурентоспроможності як окремих підприємств і фірм, так і цілих країн [1]. Отже, розгляд питань, що пов'язані з поліпшенням управління якістю, є актуальним, особливо з огляду на кризовий стан економіки України.

Проблеми поліпшення якості продукції та управління якістю присвячені праці багатьох

авторів, зокрема в Україні це Е.М. Векслер, П.Я. Калита та ін.

II. Постановка завдання

Мета статті – проаналізувати питання поліпшення якості продукції і стан упровадження систем управління якістю на підприємстві України, його причини та наслідки.

III. Результати

Кожна продукція може бути охарактеризована показниками якості. Залежно від статусу показників якості, що характеризують продукцію, розрізняються ролі суб'єктів господарювання і держави (табл. 1) [1].

Таблиця 1

Зв'язок між статусом показників якості і ролями суб'єктів господарювання та держави

Статус показників якості	Роль суб'єкта господарювання	Роль держави	Управління якістю як складова загального менеджменту організації
Нормовані державою (обов'язкові)	Суб'єкти господарювання зобов'язані забезпечити	Регулює держава із застосуванням засобів технічного регулювання. Держава зобов'язана піклуватись про створення умов, достатніх для виконання обов'язкових параметрів	В особливих випадках (для потенційно особливо небезпечних виробництв, наприклад, в атомній енергетиці)
Нормовані державою (необов'язкові)	На розсуд суб'єктів господарювання	Стимулює держава	- ISO 9001 - ДСТУ ISO 9001
Вище за встановлені норми (ненормовані)	Особиста справа кожного суб'єкта господарювання	Стимулює держава. Держава активно сприяє розвитку громадського руху за якість та досконалість, підтримує професійні громадські організації	- ISO 9004; - TQM (загальне управління якістю); - Модель досконалості (наприклад, EFQM)

Таким чином, поліпшення управління якістю є справою не тільки підприємств і організацій, а й держави. У багатьох країнах світу держава через свої владні органи впливає на процеси управління якістю підприємств і організацій [2]. І в Україні держава не стоїть осторонь цієї діяльності. Верховна Рада та Кабінет Міністрів України прийняли ряд документів, дія яких спрямована на вирішення цієї проблеми [3; 4]. Але чи мало це позитивні наслідки?

Станом на 01.01.2010 р. в Україні є чинними 2600 сертифікатів вітчизняних підприємств за ДСТУ ISO 9001 – 2001 [13]. (Порівняймо, у 2006 р. в Польщі кількість сертифікатів СУЯ становила близько 8 000, а в Уго-

рщині – близько 15 000). Якщо врахувати, що на час прийняття Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг)” [3] у 2002 р. в Україні було сертифіковано 600 СУЯ, то за вісім років реалізації політики держави у кожному регіоні (областях, АР Крим, містах Київ і Севастополь) у середньому щорічно тільки десять підприємств сертифікували свої СУЯ. Це свідчить про низьку ефективність реалізації відповідної державної політики.

Результати аналізу впровадження Концепції [3] подано в табл. 2.

Таблиця 2

Результати аналізу впровадження Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції

Заходи	Що реалізовано	Що не реалізовано
<p>1. Розробити проект акта законодавства, спрямованого на заохочення вітчизняних підприємств до створення систем управління якістю та доквітлям відповідно до вимог міжнародних стандартів ISO серії 9000 і 14000</p>	<p>Що реалізовано</p> <p>1) ДП "УкрНДНЦ" – дослідження та аналіз вимог європейських законодавчих актів публікуються в "Інформаційному дайджесті";</p> <p>2) ДП "НДІ" Система";</p> <p>а) участь у Євро-Азійському співробітництві державних метрологічних установ (КООМЕТ);</p> <p>б) участь у роботі технічних комітетів, підкомітетів, робочих груп КООМЕТ;</p> <p>– технічного комітету в галузі "Акустика, ультразвук, вібрація" ТК1.2 AUV, його підкомітетів та робочих груп;</p> <p>– робочої групи із законодавчої метрології;</p> <p>в) участь у міжнародних званнях національних акустичних еталонів;</p> <p>г) участь у проєктах КООМЕТ;</p> <p>д) співробітництво з Метрологічною організацією країн Західної Європи (ЄВРОМЕТ);</p> <p>е) участь у проєктах ЄВРОМЕТ у 2002–2003 рр.;</p> <p>з) участь у роботі технічних комітетів стандартизації, підкомітетів, робочих груп ISO: технічного комітету ISO/TC 176 "Управління якістю та забезпечення якості" та його підкомітетів ISO/TC 176/SC 1, ISO/TC 176/SC 2, ISO/TC 176/SC 3;</p> <p>4) публікація довідника: Принципи, методи та практика міжнародної стандартизації: довідник / Ю.І. Коїрман, О.В. Герус, Т.М. Кисельова, Ю.Д. Северинов). – К.: Л., 1995 [7];</p> <p>5) впровадження механізмів спрощення доступу підприємств до фінансово-кредитних ресурсів та заходів щодо розвитку інфраструктури фінансово-кредитної підтримки об'єктів управління системою, включаючи спеціалізовані банківські й небанківські фінансові установи, інвестиційні компанії та фонди, регіональні кредитно-гарантійні установи, фонди мікрокредитування, кредитні спілки.</p> <p>Основні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – надання кредитів комерційними банками та іншими фінансовими структурами, включаючи мікрокредитування; – створення регіональних фінансових фондів для розроблення і впровадження СУЯ, розширення обсягів надання ними консультаційної та фінансової підтримки підприємствам; – розроблення і затвердження пільг підприємствам, які активно займаються впровадженням СУЯ, розширення обсягів надання ними консультаційної та фінансової підтримки підприємствам; – залучення вітчизняних та іноземних інвестицій в економіку регіону, формування переліку і банку даних інвесторів (вітчизняних, іноземних, спонсорських і донорських організацій, приватних інвесторів); – регулювання рівня місцевих податків і зборів [6] 	<p>Немає даних</p>
<p>2. Розробити і затвердити план заходів щодо управління якістю у сфері оборони та державного гарантування якості продукції військового призначення*</p>	<p>Немає даних</p>	<p>Немає даних</p>
<p>3. Розробити і затвердити план заходів щодо проведення першого екологічного аналізу та результатів діяльності підприємств</p>	<p>Технічний комітет стандартизації ТК 93 "Системи управління якістю, доквітлям, безпечністю харчових продуктів" включає ПК 3: "Системи управління безпечністю харчових продуктів". Активний член ISO TC 34 "Food products" [8]. Одна із функцій – щорічна підготовка подібних планів заходів.</p> <p>Критерії екологічного аудиту – вимоги нормативно-правових актів щодо охорони навколишнього природного середовища, методики, настанови, організаційні вимоги, керуючись якими екологічний аудитор оцінює докази екологічного аудиту, проводить їх аналіз та готує висновок щодо об'єкта екологічного аудиту. До критеріїв екологічного аудиту належать також інші вимоги, визначені законодавством. Критерії екологічного аудиту визначаються у договорі на проведення екологічного аудиту [9]. Продукція, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні (у системі УКРСЕПРО), включена в офіційний "Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні". У Переліку продукції наведені коди УКТ ЗЕД і перелік нормативних документів, які мають бути підтверджені при сертифікації. Відповідний Перелік може бути використаний іноземними Заявниками для визначення за кодом УКТ ЗЕД, чи потрапляє його продукція у цей Перелік. Для продукції, включеної в Перелік, при перетині кордону України необхідний сертифікат відповідності (сертифікат про визнання), виданий у Системі УКРСЕПРО. Без сертифікату відповідності (сертифікату про визнання) перетин продукцією кордону України не допускається [10]</p>	<p>Відсутні затверджені критерії екологічного оцінювання діяльності підприємств, що відповідають європейським стандартам. Розроблений Перелік продукції, яка підлягає обов'язковій екологічній сертифікації не узгоджено з Мінагропроду</p>

*Виключено з розгляду

Продовження табл. 2

Заходи	Що реалізовано	Що не реалізовано
4. Розробити і затвердити методичні рекомендації щодо розроблення систем екологічного управління	Створено проект методичних рекомендацій щодо розроблення систем екологічного управління	Що не реалізовано Проект затверджено, але станом на 1.01.2010 р. сертифікати на системи екологічного управління, які зареєстровано у Реєстрі УкрСЕПРО, видані лише 119 підприємствам [14]
5. Розробити і внести на розгляд Кабінету Міністрів України проект рішення щодо затвердження плану заходів із створення систем управління безпекою харчових продуктів на основі концепції "Аналіз небезпечних чинників та критичні точки контролю" (HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points – HACCP))	На основі концепції HACCP в Україні з 01.01.2003 р. діє національний стандарт ДСТУ 4161-2003 "Системи управління безпекою харчових продуктів. Вимоги", 01.08.2007 р. набув чинності національний стандарт ДСТУ ISO 22000:2007 (ідентичний міжнародному стандарту ISO 22000:2005). У зв'язку з певними труднощами виконання українськими підприємствами вимог стандарту ДСТУ ISO 22000 (наприклад, орендовані, а не власні виробничі приміщення) деякий час ці два стандарти діють паралельно. Процес впровадження ДСТУ ISO 22000 для підприємств, які мають систему управління безпечністю харчових продуктів відповідно до ДСТУ 4161-2003, відбувається простіше, ніж для підприємств, які починають цю роботу "з нуля", оскільки в основі у цих стандартів закладено єдині принципи. – інтегративне інформування; – системне управління; – необхідні програми; – принципи HACCP [11]	Виконано
6. Розробити і затвердити план заходів щодо створення систем навчання та підвищення кваліфікації кадрів з питань управління якістю і довіллям	Затверджено заходи щодо створення систем навчання та підвищення кваліфікації кадрів з питань управління якістю і довіллям, зокрема, такі: – розробити і подати на затвердження навчальні програми підвищення кваліфікації та перепідготовки спеціалістів з управління якістю і довіллям; – актуалізувати наявні навчальні програми та навчально-тематичні плани підвищення кваліфікації та перепідготовки спеціалістів з управління якістю і довіллям; – розробити правила та забезпечити проведення сертифікації персоналу у сфері управління якістю і довіллям; – підготувати проект угоди про співробітництво Міністерства освіти і науки України з Держспоживстандартом України щодо створення та забезпечення функціонування на базі ДП "УкрНДНЦ" науково-методичного центру з підготовки кадрів у сфері управління якістю і довіллям; – створити на базі Укрметрестандарт науково-методичний центр з сертифікації персоналу у сфері управління якістю і довіллям; – підготувати та внести на розгляд Міністерства освіти і науки України пропозиції щодо необхідності включення представників Держспоживстандарту України та інших зацікавлених центральних органів виконавчої влади (за їх пропозиціями) до складу науково-методичної комісії з напрямку управління якістю і довіллям; – забезпечити планове поєднане навчання фахівців підприємств та організації системи Держспоживстандарту України у сфері управління якістю і довіллям; – забезпечити планове поєднане навчання фахівців підприємств та організації центральних органів виконавчої влади (за згодою) у сфері управління якістю і довіллям; – забезпечити планове підвищення кваліфікації у сфері управління якістю і довіллям викладачів навчальних закладів МОН та інших центральних органів виконавчої влади (за згодою). – створити системи навчання та підвищення кваліфікації фахівців з питань управління якістю при виконанні робіт у галузі експертного оцінювання стану екологічної безпеки, промислової безпеки, охорони праці, техногенної безпеки та цивільного захисту; – організувати в установленому порядку на базі філії ДП "УкрНДНЦ" у регіонах України постійні курси з підвищення кваліфікації фахівців у сфері управління якістю і довіллям [12]	Виконано

Продовження табл. 2

Заходи	Що реалізовано	Що не реалізовано
<p>7. Розробити і затвердити навчальні програми підготовки спеціалістів з управління якістю і доквіллям. Забезпечити підготовку аудиторів систем управління якістю і доквіллям</p>	<p>Розроблено і затверджено у III кварталі 2004 р. Розробляли ДП "УкрНДНЦ", Укрметртестстандат, ДП "НДІ" Система", управління з питань якості. Інститут підготовки фахівців на базі ДП "УкрНДНЦ" здійснює підготовку кандидатів в аудитори із сертифікації:</p> <ul style="list-style-type: none"> – продукції та послуг; – систем управління якістю за ДСТУ ISO 9001:2001; – систем управління навоколишнім середовищем за ДСТУ ISO 14001:2006; – систем управління харчових продуктів за ДСТУ 4161:2003; – систем управління харчових продуктів за ДСТУ ISO 22000:2007 	<p>Не розроблено "Державні програми сертифікації персоналу", у тому числі аудиторів із сертифікації систем управління безпечністю харчових продуктів та інших фахівців у галузі систем управління безпечністю харчових продуктів (систем ХАССП). Не розроблено та не забезпечено на постійній основі проведення робіт із сертифікації персоналу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – аудиторів із сертифікації систем управління безпечністю харчових продуктів та інших фахівців у галузі управління безпечністю харчових продуктів (систем ХАССП); – аудиторів із сертифікації систем управління якістю та/або навоколишнім середовищем та інших фахівців у галузі управління якістю і доквіллям. <p>Немає забезпечення організаційної, інформаційної і нормативно-методичної підтримки підвищення кваліфікації спеціалістів з управління якістю і доквіллям</p>
<p>8. Сприяти створенню та сертифікації на підприємствах систем управління якістю і доквіллям відповідно до вимог стандартів ISO серії 9000 і 14000, а також Концепції загального управління якістю (TQM)</p>	<p>Центри стандартизації, метрології та сертифікації регулярно проводять у регіонах семінари щодо розробки, впровадження та сертифікації на підприємствах регіону систем управління якістю і доквілля відповідно до вимог стандартів ISO серії 9000 і 14000, систем управління безпечністю харчових продуктів, а також Концепції загального управління якістю (TQM). Центри стандартизації, метрології та сертифікації, ДП "УкрНДНЦ", ДП "НДІ" Система", управління з питань якості надають підприємствам інформаційну підтримку і консультації з питань створення систем управління якістю та екологічного управління відповідно до вимог стандартів ISO серії 9000 і 14000, систем управління безпечністю харчових продуктів, а також Концепції загального управління якістю (TQM). Здійснено обстеження навчальних і консультативних центрів з питань розробки, впровадження та вдосконалення систем управління якістю і доквіллям, систем управління безпечністю харчових продуктів. При проведенні зазначених робіт окремо висвітлено питання надання послуг малим підприємствам</p>	<p>Не розроблено проекти. Положення про Реєстр навчальних і консультативних центрів; Положення про Реєстр систем управління якістю та екологічного управління, систем управління безпечністю харчових продуктів. Не здійснено реєстрацію консалтингових організацій, які займаються питаннями розробки, впровадження та вдосконалення систем управління якістю і доквілля, систем управління безпечністю харчових продуктів</p>

Продовження табл. 2

Заходи	Що реалізовано	Що не реалізовано
9. Проводити моніторинг стану створення на підприємствах систем управління якістю і довіллям	ДП "УкрНДНЦ", центри стандартизації, метрології та сертифікації, управління з питань якості здійснюють моніторинг стану впровадження систем управління якістю та екологічного управління, систем управління безпечністю харчових продуктів на підприємствах регіону	На сьогодні виконуються тільки на промислових об'єктах
10. Сприяти залученню до сертифікації систем управління якістю і довіллям вітчизняних органів із сертифікації	Пропагування можливостей вітчизняних органів із сертифікації систем управління якістю і довіллям, систем управління безпечністю харчових продуктів на підприємствах регіону шляхом проведення презентацій, семінарів, конференцій тощо. – ДСТУ 3419-96 „Сертифікація систем якості. Порядок проведення сертифікації систем управління якістю і довіллям, систем управління безпечністю харчових продуктів” – ДСТУ 3420-96 "Вимоги до органів із сертифікації систем якості та порядок їх акредитації" щодо встановлення вимог до органів сертифікації систем управління якістю і довіллям, систем управління безпечністю харчових продуктів та порядку їх призначення на проведення зазначених робіт у системі УкрСЕПРО	Виконано
11. Розробити і запровадити комплексні системи оцінювання та визнання рівнів досконалості підприємств і організацій відповідно до схеми визнання рівнів досконалості Європейського фонду управління якістю	Розроблено методику оцінювання та визначення рівнів досконалості підприємств і організацій відповідно до схеми визнання рівнів досконалості Європейського фонду управління якістю. Фахівцями УАЯ розроблена комплексна система оцінювання та визначення рівня досконалості підприємств і організацій України (2003 р.)	Не проведено навчання підприємств та організацій регіонів з впровадження методики оцінювання і визначення рівнів досконалості підприємств і організацій. Не організовано та не проведено експеримент з роботи та впровадження в окремих містах України систем управління якістю муніципальних послуг відповідно до стандарту ДСТУ ISO 9001-2000 "Системи управління якістю. Вимоги"
12. Організувати випуск науково-методичних видань з питань управління якістю і довіллям	Підготовка та випуск науково-методичних видань (збірників, посібників, методичних рекомендацій, бібліографічних покажчиків поточної вітчизняної та зарубіжної літератури, відомчих матеріалів, реферативних журналів, інформаційних збірків, експрес-інформації, оглядів тощо) з розробки та впровадження систем управління якістю та довіллям, систем управління безпечністю харчових продуктів. Забезпечено розповсюдження та реалізацію в регіонах науково-методичних видань з питань управління якістю та довіллям, систем управління безпечністю харчових продуктів. Забезпечено видавництво тематичних журналів Держспоживстандарту України: "Стандартизація, сертифікація, якість", "Український метрологічний журнал", "Споживач плюс ринок"	Виконано
13. Сприяти проведенню сим-позумів, конференцій, семінарів, "круглих столів" з питань управління якістю і довіллям	Щорічне проведення Європейського тижня якості в Україні та Всесвітнього дня якості, у тому числі проведення у м. Київ та регіонах України виставок найкращих товарів, конференцій, форумів та інших заходів щодо пропагування систем управління якістю та екологічного управління, систем управління безпечністю харчових продуктів тощо	Виконано
14. Забезпечувати організацію та проведення Всеукраїнського конкурсу якості продукції (товарів, робіт, послуг) "100 кращих товарів України"	Забезпечено організацію та проведення Всеукраїнського конкурсу якості продукції (товарів, робіт, послуг) "100 кращих товарів України" (далі – Конкурс) та заходів, передбачених у програмі проведення Конкурсу на регіональному і загальнодержавному рівнях, інформаційну та рекламну підтримку проведення Конкурсу в засобах масової інформації та на web-сайті	Виконано
15. Забезпечити розроблення національних стандартів відповідно до екологічних міжнародних стандартів ISO серії 14000	Управлінням з питань якості підготовлено пропозиції щодо розроблення національних стандартів відповідно до міжнародних стандартів ISO серії 14000	Не розроблено національний стандарт "Екологічне управління. Екологічне оцінювання виробничих об'єктів та організації", гармонізований з ISO 14015:2001

Продовження табл. 2

Заходи	Що реалізовано	Що не реалізовано
<p>16. Здійснити заходи щодо створення систем управління безпекою харчових продуктів</p>	<p>Надано консультативно-методичну допомогу підприємствам харчової промисловості з питань розробки та впровадження систем управління безпекою харчових продуктів. Здійснено організацію та проведення семінарів, "круглих столів" з питань впровадження систем управління безпекою харчових продуктів</p>	<p>Мінагрополітики не здійснено спільні заходи щодо запровадження підприємствами – виробниками продовольчої продукції систем управління якістю і довіллям відповідно до ДСТУ ISO 9001 та ДСТУ ISO 14001, систем управління безпечністю харчових продуктів відповідно до ДСТУ 4161-2003 "Системи управління безпечністю харчових продуктів". Не забезпечено запровадження підприємствами – виробниками спирту та алкогольних напоїв систем управління якістю та безпекою продукції відповідно до міжнародних стандартів</p>
<p>17. Поширювати досвід роботи підприємств і організацій, що досягли найвищих результатів у сфері управління якістю і довіллям, зокрема, через засоби масової інформації та мережу Інтернет</p>	<p>Не виконано</p>	<p>Не поширено досвід підприємств і організацій, які опанували сучасні методи управління в регіональних засобах масової інформації. Не створено на веб-сайтах територіальних органів Держспоживстандарту сторінку, присвячену підприємствам, які досягли найвищих результатів у сфері управління якістю і довіллям</p>
<p>18. Утворити при Держспоживстандарті міжгалузеву раду з питань якості</p> <p>19. Сприяти: – поширенню в Україні сучасних методів і засобів визначення індексу задоволення потреб споживачів; – функціонуванню Українського науково-дослідного і навчального центру проблем стандартізації, сертифікації та якості; – розширенню співпраці з міжнародними, регіональними та національними організаціями з якості</p>	<p>Функціонує міжгалузєва науково-технічна рада, до сфери компетенції якої входять і питання якості</p> <p>Індекс задоволеності потреб споживачів включено до показників оцінювання якості продукції при проведенні Всеукраїнського конкурсу якості продукції ДП "УкрНДНЦ" є членом EOQ з 2004 р., а з травня 2007 р. йому надано статус наукового партнера</p>	<p>Не створено окремої міжгалузєвої ради з питань якості</p> <p>Відсутні дієві заходи та програми щодо поширення в Україні сучасних методів і засобів визначення індексу задоволення потреб споживачів. Співпраця з міжнародними, регіональними та національними організаціями з якості залишається на рівні консультацій, окремих конкурсів, а не комплексного функціонування</p>

IV. Висновки

Таким чином, із зазначених у Концепції 19 заходів, лише шість були повністю виконані. До того ж заходи, що були повністю або частково реалізовані, мають декларативний, а не практичний характер. Як наслідок – низький рівень ефективності відповідної державної політики, незначна кількість підприємств в Україні, що мають сертифіковані СУЯ. Це знижує конкурентоспроможність українських товарів на світовому та вітчизняному ринках. Хотілось би зазначити, що для досягнення світового рівня якості необхідно змінювати психологію усіх працівників – від керівників усіх рівнів (регіонів, галузей, підприємств) до виконавців на кожному робочому місці. Починати зміну психології потрібно ще в навчальних закладах. Але, як свідчить практика, навіть передбачені у Розпорядженні Кабінету Міністрів України “Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг)” [3] заходи із запровадження у вищих навчальних закладах освітніх програм з питань управління якістю і довіллям, диференційованих за спеціальностями, і проведення у старших класах загальноосвітніх навчальних закладів факультативних занять із загальних питань стандартизації, оцінювання відповідності, метрології, управління якістю не знаходять втілення на практиці. Так, уведений у 2010 р. Міністерством освіти і науки України Галузевий стандарт “Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра. Галузь знань 0306 “Менеджмент і адміністрування” не містить дисциплін, що розглядають питання управління якістю. І це стосується саме підготовки фахівців з менеджменту.

Отже, подальшими напрямками дослідження поліпшення управління якістю на державному рівні мають стати: детальний аналіз низької ефективності впровадження і визначення напрямів корегування відповідної політики у сфері управління якістю.

Література

1. Каліта П. У бізнесі, як і в спорті, перемагає найсильніший / П. Каліта // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2003. – № 1. – С. 45–51.
2. Жадан А.В. Аспекти государственного регулирования качества / А.В. Жадан // Проблемы державного управління розвитком промислового потенціалу регіону : зб. наук. праць ДонДУУ. Серія: Державне управління. – Донецьк : Алекс : ДонДУУ, 2004. – Вип. 39. – Т. V. – С. 80–85.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг)” від 17.08.2002 р. № 447-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг)” від 31.03.2004 р. № 200-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
5. Запровадження сучасних систем управління / [В. Паракуда, Р. Огірко, А. Суханенко та ін.] // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2008. – № 3. – С. 47–51.
6. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України “Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення і реалізації регіональних програм сприяння підвищенню якості та конкурентоспроможності продукції” від 01.11.2002 р. № 316 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
7. Міжнародна робота ДП «“НДІ” Система» [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ДП «“НДІ” Система». – Режим доступу: <http://www.dndi-systema.lviv.ua/ukr/?topic=international>.
8. ТК 93 “Системи управління якістю, довіллям, безпечністю харчових продуктів” [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ДП “УкрНДНЦ”. – Режим доступу: http://www.ukrndnc.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=605&Itemid=204.
9. Закон України “Про екологічний аудит” // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 45. – Ст. 500
10. Сертифікація продукції [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ТОВ “Фридман-Україна”. – Режим доступу: <http://www.riedman.com.ua/ua/info/show/266>.
11. Системы управления безопасностью пищевых продуктов (ХАССП) по ДСТУ 4161 или ISO 22000 [Электронный ресурс] // Официальный сайт ДП “Укрметртест-стандарт”. – Режим доступа: http://www.ukrcsm.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=128%3A2009-02-19-14-02-46&catid=63%3A2009-02-12-08-27-01&Itemid=87&lang=ru.
12. Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики “Про затвердження плану заходів щодо створення систем навчання та підвищення кваліфікації кадрів з питань управління якістю та довіллям” від 23.06.2004 р. № 124 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
13. Віткін Л. Світовий досвід упровадження та сертифікації систем управління /

Держава та регіони

- Л. Віткін // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2010. – № 2. – С. 43–49.
14. Перелік сертифікатів на системи екологічного управління станом на 31.12.2009 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт

ДП “УкрНДНЦ”. – Режим доступу: http://www.ukrndnc.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=335&Itemid=54.

Жадан О.В., Калмикова А.С. Державне регулювання якості в Україні: стан і проблеми
Анотація. У статті проаналізовано стан упровадження систем управління якістю на підприємствах України, виявлено його причини та наслідки.

Ключові слова: якість, управління якістю, концепція, ефективність, сертифікація, стандартизація.

Жадан А.В., Калмыкова А.С. Государственная регуляция качества в Украине: состояние и проблемы

Аннотация. В статье проанализировано состояние внедрения систем управления качеством на предприятиях Украины, выявлены его причины и последствия.

Ключевые слова: качество, управление качеством, концепция, эффективность, сертификация, стандартизация.

Zhadan O., Kalmykova A. Government control of the quality in Ukraine: condition and problems
Annotation. In the article the implementation of quality management systems in enterprises of Ukraine is analyzed, its causes and consequences are revealed.

Key words: quality, control of quality, conception, efficiency, certification, standardization.